

УДК 611.6

Т.В.Хмара, Ю.Т.Ахтемійчук, Л.О.Стрижаківська
Буковинський державний медичний університет

ЕПОНІМІЧНІ НАЗВИ СЕЧОВИХ ОРГАНІВ ТА СТРУКТУР

Аммюсса підвищення [J.Z.Ammussat] (Аммюсса язичок, Аммюсса клапан, Лъето язичок) – язичок міхура (uvula vesicae) – невеличкий виступ слизової оболонки сечового міхура позаду внутрішнього вічка сечівника, який продовжується в сечівниковий гребінь. А. п. виконує функцію клапана – при наповненні сечового міхура прикриває внутрішнє вічко сечівника.

Батуєва шийка [М.О.Батуєв] – шийка міхура (cervix vesicae), утворена звуженим нижнім відділом дна сечового міхура, переходить у сечівник. Б. ш. закінчується внутрішнім вічком сечівника.

Белліні протока [L.Bellini] – сосочкова протока (ductus papillaris), утворена збірними нирковими протоками. Б. п. відкривається через сосочкові отвори на нирковому сосочку; через ці отвори сеча потрапляє в малі ниркові чашечки.

Белліні трубочки [L.Bellini] – збірні ниркові каналці (tubuli renales colligentes), в яких відкриваються дистальні звивисті каналці декількох нефронів. Кожна Б. т. складається з прямого і дугоподібного збірних каналців. Б. т. формують збірну ниркову протоку, яка має дві частини: кіркову і мозкову.

Белла м'яз [J.Bell] – гладеньке поздовжнє м'язове волокно язичка сечового міхура біля внутрішнього вічка сечівника.

Бертіна стовпи [E.J.Bertin] – ниркові стовпи (columnae renales) – ділянки кіркової речовини у вигляді вузьких смужок, які пронизують мозкову речовину і розділяють її на окремі ділянки – піраміди.

Боумена капсула [W.Bowman] (Шумлянського-Боумена капсула, Мальпігі капсула, Мюллера капсула) – капсула клубочка (capsula glomeruli), має форму двостінного келиха, що

оточує судинний клубочок ниркового тільця. Б. к. складається з двох листків: пристінкового (зовнішньої частини) і вісцерального (внутрішньої частини), між якими є просвіт капсули (ще називається сечовим простором), який переходить у проксимальний звивистий каналець нефрону.

Брунна епітеліальні гнізда [A.Brunn] – скупчення клітин перехідного епітелію у власному шарі слизової оболонки ниркових мисок, сечоводів і сечового міхура, що утворюються внаслідок проліферації базальних клітин епітелію; чітко виявляються в межах трикутника сечового міхура.

Вальдейєра піхва [W.Waldeyer] – піхва сечовода (vagina ureterica) – додатковий зовнішній поздовжній шар гладеньких м'язів м'язової оболонки в межах тазової частини сечовода; функціонально зв'язаний зі скороченням сечового міхура.

Вейгерта-Мейєра закон [K.Weigert, R.Meyer] – підтверджує закономірне розташування в сечовому міхурі при подвоєнні сечоводів їхніх вічок: вічко сечовода верхньої ниркової миски завжди розташовується нижче і медіальніше вічка сечовода нижньої ниркової миски.

Вольфа протока [K.F.Wolff] (Вольфа канал, Вольфа первинний сечовід, Лейдена протока) – мезонефральна протока (ductus mesonephricus) – протока первинної нирки, парна, утворюється на першому місяці внутрішньоутробного розвитку з проміжної мезодерми. У чоловіків з В. п. утворюються: сім'яносна протока, протока над'яєчка, сім'яний міхурець, сім'явипорскувальна протока; у жінок – рудиментарна поздовжня протока над'яєчника.

Вольфа тіло [K.F.Wolff] (Вольфа тулубна нирка, Окена тіло) – первинна нирка

© Хмара Т.В., Ахтемійчук Ю.Т., Стрижаківська Л.О., 2013

(mesonephros), закладається в ділянці тулуба каудальніше переднирки наприкінці 3-го тижня внутрішньоутробного розвитку. В. т. формується з 25 сегментних ніжок, що відокремлюються від сомітів і спланхнотом, перетворюючись у каналці первинної нирки – метанефридії. В. т. людини функціонує як головний видільний орган до кінця 2-го місяця внутрішньоутробного розвитку. З краніального (головного) відділу В. т. у передплідів чоловічої статі розвиваються виносні протоки яєчка і привісок над'яєчка, у передплідів жіночої статі – над'яєчник; з каудального (хвостового) відділу В. т. розвиваються протоки привіска яєчка (у передплідів чоловічої статі) та прияєчник (у передплідів жіночої статі).

Генле петля [F.G.J.Henle] – петля нефрону (ansa nephroni) – відділ нефрону, який складається з трьох частин: низхідної тонкої частини петлі, висхідної тонкої частини петлі і висхідної товстої частини петлі.

Герена заслінка [A.Fr.M.Guerin] (Герена складка) – заслінка човноподібної ямки (valvula fossae navicularis) – поперечна складка слизової оболонки передньої (верхньої) стінки сечівника в ділянці голівки статевих членів, що відокремлює закуток, відкритий у бік зовнішнього вічка сечівника.

Герена лакуни [A.Fr.M.Guerin] (Морганьї лакуни) – сечівникові затоки (lacunae urethrales) – заглибини, діаметром до 0,5 мм, розташовані між невеличкими поперечними складками слизової оболонки передньої (верхньої) стінки губчастої частини чоловічого сечівника. В сечівникові затоки відкриваються протоки простих трубчастих сечівникових залоз.

Героти жирове тіло [D.Gerota] – припиркове жирове тіло (corpus adiposum pararenale) – потовщення жирової капсули на задній поверхні нирки.

Героти капсула [D.Gerota] – ниркова фасція (fascia renalis) – щільна сполучнотканинна перетинка, розташована ззовні від жирової капсули нирки (окрім нижнього кінця); складається з передниркового і позадниркового листків. Біля верхніх кінців та бічних країв нирок ці два листки фасції зростаються між собою.

Гурмагтіга клітини [N.Gormaghtigh] – юкставаскулярні клітини (cellulae juxta-vascularis), розташовані в трикутній ділянці судинного полюса ниркового тільця між приносячою і виносною артеріолами та щільною плямою; складовий компонент юкстагломерулярного (приклубочкового) апарату нирки.

Денонвільє зв'язка [Ch.P.Denonvilliers] –

лобково-передміхурова зв'язка (lig. Puboprostaticum) у чоловіків чи бічна лобково-міхурова зв'язка (lig. laterale pubovesicale) у жінок – простягається трьома сполучнотканинними пучками від задньої поверхні лобкової кістки до бічних поверхонь передміхурової залози (у чоловіків) або нижньої частини сечового міхура (у жінок), від заднього краю нижньої лобкової зв'язки до передньої поверхні передміхурової залози (у чоловіків) або до передньої поверхні сечового міхура (у жінок).

Денонвільє фасція [Ch.P.Denonvilliers] – позадіхурова фасція (fascia retrovesicalis) – частина очеревинно-промежнинного (очеревинно-передміхурового) апоневроза Денонвільє, що розмежує вісцеральну клітковину прямої кишки від клітковини сечово-статевих органів.

Елліса м'яз [G.V.Ellis] (Брауна м'яз) – лобково-міхуровий м'яз (m. pubovesicalis) – починається від нижньої гілки лобкової кістки в ділянці лобкового симфіза і прикріплюється до шийки сечового міхура.

Купера залоза [W.Cowper] (Купера залоза цибулини сечівника, Мері залоза) – цибулинно-сечівникова залоза (glandula bulbourethralis) – парна складна альвеолярно-трубчаста залоза горохоподібної форми. К. з. розміщені на промежині, між м'язами сечово-статевої ділянки, ззаду від проміжної (перетинчастої) частини сечівника, над цибулиною прутня. Протока К. з. має довжину близько 3-4 см. Обидві протоки пронизують цибулину прутня і відкриваються на задній поверхні початкової ділянки губчастої частини сечівника. Секрет К. з. нейтралізує залишки сечі в сечівнику, готуючи його до переміщення сперми.

Купресова центр [I.I.Купресов] – центр симпатичної іннервації м'яза-замикача сечового міхура (m. sphincter vesicae), розташований на рівні ТХІ-ЛІ-ІІ хребців і через нижнє підчеревне сплетення зв'язаний з м'язовою оболонкою сечового міхура.

Літтре залози [A.Littre] – сечівникові залози (glandulae urethrales) – численні слизові залози губчастої частини чоловічого сечівника.

Льсто трикутник [J.Lieutaud] – трикутник сечового міхура (trigonum vesicae) – ділянка трикутної форми на слизовій оболонці переднього відділу дна сечового міхура, де слизова оболонка щільно зрощена з м'язовою оболонкою без утворення складок. Вершина Л. т. спрямована вниз до внутрішнього вічка сечівника, а основа Л. т. відповідає поперечній лінії, що з'єднує обидва вічка сечоводів. Уздовж цієї лінії слизова оболонка сечового міхура утворює міжсечовідну складку.

Мальпігі нирковий клубочок [M.Malpighi] – судинний клубочок ниркового тільця (glomerulus corpusculi renalis; glomerulus) – складова частина ниркового тільця, розміщена у келихоподібній порожнині капсули клубочка. В судинний клубочок заходить приносна клубочкова артеріола і розгалужується на 50-100 судинних петель гемокапілярів. Останні з'єднуються між собою і формують виносну клубочкову артеріолу.

Мальпігі піраміди [M.Malpighi] – ниркові піраміди (pyramides renales) – темні ділянки мозкової речовини нирки, конусоподібної форми, які розмежовані нирковими стовпами кіркової речовини. У М. п. розміщені прямі ниркові каналці, що утворюють петлі нефронів, збірні ниркові каналці, збірні ниркові протоки та сосочкові протоки. У нирці, як правило, є від 10 до 20 М. п., іноді й більше. Основа М. п. спрямована до кіркової речовини, а верхівка – до ниркової пазухи. М. п. складається із зовнішньої та внутрішньої зон.

Мальпігі сітка [M.Malpighi] – чудесна артеріальна сітка (rete mirabili arteriosum) – ділянка судинного русла клубочка ниркового тільця, що складається з приносної клубочкової артеріоли, петель гемокапілярів і виносної клубочкової артеріоли.

Мальпігі ниркове тільце [M.Malpighi] – ниркове тільце (corpusculum renis; corpusculum renale) – складова частина нефрону, має круглу форму діаметром від 100 до 250 мкм; складається з двох частин – із капсули клубочка та судинного клубочка.

Мерсьє заслінка [L.A.Mercier] (Мерсьє бар'єр, Мерсьє передміхурова стулка) – передміхурова заслінка (valvula prostatica) – випин слизової оболонки в передміхурову частину чоловічого сечівника, утворений внаслідок збільшення середньої частки передміхурової залози; у літніх чоловіків значно гіпертрофується, ускладнюючи сечовипускання.

Мерсьє кільце [L.A.Mercier] – внутрішній м'яз-замикач сечівника (m. sphincter urethrae internus) – утворений середнім (коловим) шаром гладеньких м'язів м'язової оболонки сечового міхура в ділянці внутрішнього вічка сечівника і коловим м'язовим шаром сечівника; М. к. відкривається довільно.

Мюллера горбик [J.P.Müller] – незначний випин епітелію (tuberculum sinuale) дистального кінця парамезонефральної протоки, що виступає у просвіт сечово-статевої пазухи; в процесі ембріогенезу редукується.

Мюллера протока [J.P.Müller] (Мюллера канал, Мюллера хід) – парамезонефральна протока (ductus paramesonephricus) – парна протока, яка розвивається з клітин, що вистеляють стінки первинної порожнини тулуба, розміщена з боків від мезонефральних проток. Верхні кінці парамезонефральних проток відкриваються в первинну порожнину тіла, а нижні з'єднуються між собою і відкриваються загальним вічком у сечово-статеву пазуху. У жінок з М. п. розвиваються маткові труби, матка і піхва; у чоловіків М. п. редукується, але від неї залишається приєчко і передміхуровий мішечок (чоловіча маточка).

Пирогова-Ретціуса простір [М.І.Пирогов, А.Retzius] (Ретціуса простір) – позадлобковий простір (spatium retropubicum) – розміщений у лобковій ділянці попереду пристінкової очеревини; обмежений: спереду – лобковим симфізом і гілками лобкових кісток, знизу – лобково-передміхуровими (у чоловіків) або лобково-міхуровими (у жінок) зв'язками; П.-Р. п. містить прошарок жирової тканини, тому при наповненні сечового міхура очеревина зміщується вгору.

Ру м'яз [C.Roux] – прямокишково-сечівниковий м'яз (m. rectourethralis) – пучок гладеньких м'язових волокон, який відшнуровується від прямокишково-міхурового м'яза і прямує від нижньої частини прямої кишки до початкової частини чоловічого сечівника; Р. м. бере участь в укріпленні тазового дна.

Скіна протоки [A.J.Ch.Skene] (Скіна ходи) – присечівникові (парауретральні) протоки (ductus paraurethrales) – протоки малих присічківних залоз, що відкриваються у присінок піхви обабіч зовнішнього вічка жіночого сечівника.

Таренецького простір [О.І.Таренецький] – пристінковий передміхуровий клітковинний простір малого таза; обмежений: ззаду – переднім передміхуровим листком вісцеральної фасції сечового міхура, спереду – поперечною фасцією. Т. п. розміщений попереду вісцерального клітковинного простору сечового міхура.

Ферейсна зірочки [Ph.Verheyen] (Ферейсна зірчасті вени) – зірчасті венули (venulae stellatae) – формуються у поверхневих шарах кіркової речовини нирки та в її волокнистій капсулі.

Феррейна промені [A.Ferrein] (Феррена промені) – промениста частина (pars radiata) – світліші ділянки на розтині кіркової речовини нирки; в них розміщені прямі ниркові каналці нефронів і початкові відділи збірних ниркових каналців.

Флінта аркади [A.Flint] – судинні аркади нирки, утворені дугоподібними артеріями і ве-

нами (aa. et vv. arguatae), розміщеними над основами ниркових пірамід.

Цукеркандля фасція [E.Zuckerlandl] – позазаднирковий листок ниркової фасції (lamina retrorenalis fasciae renalis) – покриває задні поверхні нирок, а медіальніше прикріплюється до бічних поверхонь хребта.

Шахова канал [С.Шахов] – проксимальний каналець (tubulus proximalis) нефрону; має довжину близько 15 мм, діаметр – 50-60 мкм; складається з двох частин: проксимального звивистого каналця і проксимального прямого каналця, який переходить у низхідну тонку частину петлі нефрону.

Список використаної літератури

1. *Анатомія людини: в 3 т. / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р.Сапін, А.І.Парахін; за ред. В.Г.Черкасова, А.С.Головацького. – Том другий. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 456 с.*
2. *Донат Тибор. Толковый анатомический словарь / Донат Тибор. – Будапешт, 1964. – 590 с.*
3. *Кернесюк Н.Л. Оперативная хирургия и топографическая анатомия. Ч. 1. Общая оперативная хирургия и топографическая анатомия: учебник. / Кернесюк Н.Л. – Екатеринбург: Изд. УГМА, 2003. – 312 с.*
4. *Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г.Черкасов, І.І.Бобрик, Ю.Й.Гумінський, О.І.Ковальчук; за ред. В.Г.Черкасова. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.*
5. *Словник-довідник з клінічної анатомії – російсько-українсько-латинський [уклад. Р.М.Портус]. – Запоріжжя: Поліграф, 2005. – 560 с.*
6. *Топоров Г.Н. Словарь терминов по клинической анатомии / Г.Н.Топоров, Н.И.Панасенко. – М.: Медицина, 2008. – 464 с.*

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)